

РЕЦЕНЗИЯ

от проф.д.пс.н. Галя Тодорова Герчева-Несторова, зам. ректор и
ръководител на катедра „Психология" - Варненски свободен университет
„ Черноризец Храбър"

ОТНОСНО: научни трудове, представени за участие в обявения в ДВ, бр. 36 от 16.04.2013Г. конкурс за заемане на академичната длъжност «професор» , обявен от МУ – Варна в област на висшето образование 3. **Социални, стопански и правни науки**, професионално направление 3.2. **Психология** и наименование на научната специалност **Медицинска психология**, за нуждите на Факултета по медицина, Катедра по психиатрия и медицинска психология и Първа психиатрична клиника към МБАЛ „Св. Марина” – ЕАД – Варна.

Настоящата рецензията е възложена по решение на Научно жури, определено със Заповед № Р-109-155 / 20.05.2013г. на Ректора на МУ „Д-р Параскев Стоянов“ гр. Варна (Протокол от заседание на Научното жури на 24.06.2013г.).

Участие в конкурса е заявил единствен кандидат - доц. д-р Иванка Бончева Паунова, доцент в катедра „Психиатрия и медицинска психология" при Факултет „Медицина“ на Медицински университет „Д-р Параскев Стоянов“ – гр. Варна. Подадените документи са в съответствие с основните изисквания на

Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за неговото прилагане за заемане на академичната длъжност „професор“.

Обща характеристика на научната продукция и приносите

Кандидатката предлага 73 броя научни трудове за рецензиране - всички след заемането на академичната длъжност „доцент“ . Предмет на настоящата рецензия са:

- Хабилизационен труд „Психологична психотерапия. Психотерапевтична компетентност“, Варна, Изд. „Славена“, 2013г., 227стр.;
- Една монография „Агресия в начална училищна възраст. Стратегии за овладяване и преобразуване“;
- Един учебник „Психология на детското развитие“ – под печат
- Пет самостоятелни глави и 5 глави в съавторство в учебника „Медицинска психология“
- Две самостоятелни глави в сборника „20-години позитивна психотерапия в България. Пътуване към бъдещето“
- Учебни помагала - 2 бр.;
- Научни статии – 25 бр., от които в национални списания – 20бр. (8бр. самостоятелни и 12бр. в съавторство) и в чужди списания – 5бр. в съавторство;
- Публикации в съавторство в сборници – 8бр.;

- 23 - доклада на научни конференции и симпозиуми (национални и международни) от които девет са самостоятелни.

Кандидатката е научен редактор на учебник и съставител и редактор на сборник със статии, което приемам като доказателство за нейната научна активност. Необходимо е да се подчертае, че доц.д-р Иванка Бончева е била ръководител на 5 дипломанти, на 15 специализанта, от които 14 са взели вече специалност и научен ръководител на 6 докторанта

Монографиите, помагалата и учебниците са издадени от утвърдени и авторитетни издателства: Варна, „Ин Дизайн Медия“; Варна, „Славена“.

Значимостта на проблематиката, към която е ориентирана научноизследователската дейност на доц.д-р Иванка Бончева се доказва от позоваванията на резултатите от нейните изследвания от страна на други изследователи - според представената справка общият импакт фактор е 2,264.

Анализът на цялостното научно творчество на доц. д-р Иванка Бончева показва, че във фокуса на нейния задълбочен професионален интерес са две актуални психологически области – психодиагностика и психотерапия, на които тя посвещава цялостния си научен и практически опит.

В хабилитационния труд „ Психологична психотерапия.Психотерапевтична компетентност“ доц. д-р Иванка Бончева се разкрива като учен, който, провокиран от своя 18 годишен опит като терапевт, майстор треньор и супервизор успява да разпознае някои научни тенденции в българската психотерапевтична практика посредством метода на позитивната и транскултурална психотерапия, придържайки се към едно от водещите, както тя самата подчертава, психотерапевтични правила- „ помощ за самопомощ“. Хабилитационният труд, според мен, е първото за наши условия научно

изследване на психологичните характеристики на психотерапията, направено през призмата на позитивния и транскултуралния подход. Доц. Д-р Иванка Бончева последователно представя цялостната философска концепция на психотерапевтичната дейност и на тази основа разгръща своите конкретни практически идеи. Безспорен принос на доц. д-р Иванка Бончева е подробно описаният и анализиран в реабилитационния труд петстепенен системен модел на терапевтично поведение, разработен от Н.Песешкиан (1933-2010г.), съчетаващ

идеите на позитивната и транскултурална психотерапия. Нещо повече, тя успява да апробира и адаптира този метод за психотерапевтична работа у нас. Основната идея, която застъпва доц. д-р Иванка Бончева е доказването на възможностите за терапевтична работа на „психологичния психотерапевт“. Психологичната психотерапия се реализира в полето на ясното съзнание на клиента. Както посочва кандидатката, между психотерапевт и клиент се изгражда продължителна във времето връзка с договореност да се открие и преработи психологичния проблем (стр.31). Самата доц. д-р Бончева доказва в своята дългогодишна практика ефективността на работата на психотерапевта с клиенти, които имат съзнанието за психологичен проблем, възникнал в определена житейска ситуация и са готови да си помагат чрез психологична психотерапевтична подкрепа. Позитивният резултат от взаимодействието между клиента и психотерапевта в голяма степен зависи и от психологическата подготовка на терапевта – не само концептуална, но и практическа и поведенческа. Заслуга на авторката определено е систематизирането и представянето на основни изисквания към психотерапевта, който се намесва активно в психическото поле на пациента.

Оригинални в изследванията на доц.д-р Иванка Бончева са представените в различни статии схващания относно психологичните аспекти на професионалната идентичност на клиничния психолог и на психотерапевта, както и обогатяването с нови идеи, въз основа на собствен практически опит, на значимите за клиничната психологична и психотерапевтична практика понятия: позитум, салутогенеза, преживяване и психосоматично проявление.

Изследователският почерк на доц.д-р Иванка Бончева се характеризира с това, че психодиагностиката се явява отправна точка в нейната професионална дейност. За първи път у нас тя диференцира психологичните и психодинамичните аспекти на психосоматичните болести и на соматоформните разстройства в контекста на балансовия модел на Н.Песешкиан. Тя аргументира диагностичните възможности на психологичното изследване с помощта на тест за откриване на ранни прояви на мозъчна атрофия и съдова деменция, преди те да бъдат регистрирани чрез апаратурно изследване.

Клиничните изследвания и психотерапевтичната дейност на доц.д-р Иванка Бончева се допълват и от нейните разработки в областта на психичното функциониране на здрави хора – изследване на психически и физиологически характеристики на хора с доказана леворъкост, изследване на фактори, влияещи върху психичното състояние на: работещи в различни области – в психиатрията, в донорството; страдащите след загуба на близък поради смърт, на деца и юноши с агресивно поведение.

Монографията на кандидатката и помагалата, които тя създава изцяло са посветени на превантивната работа с деца и юноши и могат да бъдат

използвани като практически ръководства, представени от високо компетентен специалист.

Научните публикации доказват, че авторката умее да открива актуални в теоретичен план и приложни проблеми и да ги изследва в дълбочина с изключителна прецизност и научна точност. Нещо повече, тя умее и да адаптира своите научни постижения към психотерапевтичния процес, а и към процеса на превенция и обучение.

Биографични данни на кандидата

Доц. Бончева е родена на 10.02.1951 година. Завършва средно образование в гр. Варна – Първа езикова гимназия – немска паралелка. През 1974 г. завършва СУ „Климент Охридски” - София, специалност философия и специализация психология. След дипломирането започва работа в катедрата по психиатрия и медицинска психология на тогавашния Медицински Факултет – Варна, най-напред като психолог, а две години по-късно от май 1977г. – като научен сътрудник. В професионалния и преподавателския си път г-жа Бончева преминава различните степени на научен сътрудник и асистент до настоящата длъжност „доцент” в същата катедра. Работи допълнително като клиничен психолог в базата на Първа психиатрична клиника на МБАЛ „Св. Марина” – Варна.

Доц. Бончева има призната специалност по медицинска психология и педагогическа рехабилитация от 1981 година и специализация като позитивен

психотерапевт от 1997г, като майстор-треньор по позитивна психотерапия – от 2002 г. и като европейски психотерапевт – от 2005г.

През 2004 година тя защитава дисертационен труд за научно-образователната степен “Доктор”, а през 2006 г. е избрана за доцент.

Доц. Бончева е председател на УС на ДППБ от 1993г. до сега. В обществената ѝ дейност се включва членуване в БАП, WAPP и EAP. Тя е била член на борда на WAPP от 2005-до 2007г. По настоящем (от 2007г. до сега) е член на специализираната комисия за специалност „клинична психология” към Министерството на здравеопазването, а от 2011г. е член на редакционната колегия на International Journal of Positive Psychotherapy and Research.

Преподавателска дейност на кандидата

Според представените справки за учебна натовареност доц. д-р Иванка Бончева има годишна натовареност, която надхвърля изискуемия минимум, определен от АС на МУ „ Проф. д-р Параскев Стоянов“. Тя чете лекции по дисциплините: медицинска психология, психология , детска психология, обща и медицинска психология приложна психология.

Лекционните курсове на доц. д-р Иванка Бончева са авторски и с присъщата ѝ взискателност те са разработени в съответствие с последните научни постижения и се представят на съвременно методично ниво с използване на високи технологии в обучението.

Заклучение

Познавам лично научно-изследователската и преподавателска дейност на доц. д-р Иванка Бончева и считам, че тя се ползва с името на авторитетен преподавател и изследовател сред студентите и професионалната колегия. Доц д-р Иванка Бончева е безспорен авторитет сред психотерапевтичната общност в България.

Напълно подкрепям, определените като приноси, постижения на доц. д-р Иванка Бончева.

Предложение

Въз основа на всичко изложено по-горе, въз основа на моите преки дългогодишни впечатления от изследователската, преподавателска и практическа дейност на доц. д-р Иванка Бончева убедено предлагам на уважаемите членове на Научното жури да предложат доц. д-р Иванка Бончева Паунова да заеме академичната длъжност „професор“ в областта на висше образование 3. "Социални, стопански и правни науки", професионално направление 3.2."Психология" (Медицинска психология).

01.07.2013 г.

Гр. Варна

Рецензент:

/ проф. д. пс.н. Галя Т. Герчева-Несторова /